

392 DE JUREPATRONATUS

- sanior pars attenditur.
- 24 In beneficiis non curatis major pars præsumitur ipso jure sanior: secus in curatis.
- 25 In paritate vocum datur locus gratificationi.
- 26 Gratificaturus autem Episcopus præferat Compatronum, & consanguineum fundatoris extraneo.
- 27 Neglecta consanguinitate præsentantium a fundatoris sanguine non descendantium.
- 28 Præferat quoque præsentatum privative præsentato cumulative.
- 29 Eumque, cui data sit vox pinguior.
- 30 Rigantii doctrina explicatur super pinguiore voce heredis pro majore quota hereditatis.
- 31 An præsentatus a vero patrono præferri debeat præsentato per quasi possessorem?
- 32 Cives præponantur exteris.
- 33 Servientes ecclesiæ.
- 34 Alumni etiam Seminariorum.
- 35 Docti, & literati.
- 36 Majores in ordine, gradu, ætate.
- 37 Clerici laici.
- 38 Nobiles & pauperes ignobilibus & divitibus.
- 39 Qualitates ejusmodi recensentur in Reg. xvii regnantis Pontificis.
- 40 Melior inter præsentatos dijudicandus non simpliciter, sed ex circumstantiis.
- 41 Pensionem uni, & beneficium alteri contententium præsentatorum potest Episcopus concedere.
- 42 Lite post quatuor vel sex menses indecisa Episcopus hodie conferre nequit.
- 43 Ad instituendos præsentatos a patronis nullum spatium Episcopo præfixum est.

CAP. XXII. DE INSTITUT. 393

- 44 Patronis autem negligentibus præsentare si Episcopi intra sex menses non conferant, devolvitur collatio ad superiorem.
- 45 Episcopi non jure devoluto, sed ordinario conferunt ob negligentiam patronorum.
- 46 Rex etiam possidet nonnulla beneficia regii patronatus per collationem, non per institutionem.

1 **G**eneratim & large si accipiatur vocabulum institutionis, eodem quævis concessio beneficii sive liberæ collationis, sive de jurepatronatus significabitur: quo sensu Bonifacius VIII in cap. i de reg. jur. in 6, beneficium „ (ait) ecclesiasticum non potest licite sine „ institutione canonica obtineri. Sicque accipitur passim in tit. 7 lib. 3 decretalium de institutionibus.

2 Verum notione stricta significat peculiariter confirmationem atque admissionem præsentati, vel electi ad beneficium jurispatronatus per canonicas bullas Episcopi, vel Summi Pontificis continentes mandatum capiendæ possessionis. Hinc eleganter Bonifacius VIII in cap. i de instit. in 6, collationem ab institutione distinxit, inquit: „ Etsi capitulum Sedæ vacante beneficia, quæ ad collationem Episcopi pertinent, conferre non possit: præsentatos tamen a patronis potest admittere, si sint „ idonei, & eos instituere in beneficiis, ad quæ „ fuerint præsentati: licet ad Episcopum, si fuisset, perisset, admissio & institutio hujusmodi pertineret. Originem fortasse habuit in re nostra notio institutionis a vo Justiniani Imperatoris qui Nov. 57 cap. 2 ad

394 DE JUREPATRONATUS

ad Mennam Constantinopolitanum Archiepiscopum & Patriarcham rescripsit aedicatoribus ecclesiae, vel dotatoribus volentibus aliquos clericos in ea *statuere*; potestatem non esse, quos volunt, *deducere* Archiepiscopo ad ordinandos, sed ad examinandum, qui opportuni & Dei ministerio digni videbuntur. Olim Episcopus nominatum a fundatoribus *consecrare* manuum impositione & *ordinare* dicebatur, *ἡγορεύει δαὶ*, in Novellis praesertim Justinianæis, quem nunc *instituire* dicitur. Nam jure antiquo titulus ecclesiae, & concessio praebeendae una cum ecclesiasticis ordinibus dabatur.

Itaque vox institutionis non continebit solum, ut Cujacio visum est, missionem in possessionem: quem fortasse movit auctoritas Innocentii III in cap. ad hanc 7 de off. Archi. rescribentis, quod „institutio corporalis tam „super beneficiis, quam etiam dignitatibus „ad Archidiaconum ipsum debeat pertinere, nimirum installatio, seu collocatio & positio in sede, ut idem Pontifex expressit in sequ. cap. ut nostrum 9 eod. tit. Quod fieri quotidie conspicimus per altaris osculum, campanarum pulsationem, januae contactum & aperturam, per deambulationem in ecclesia, genuflexionem, & brevem orationem, per oculorum inspectionem, per acceptionem annuli, ceteraque similes functiones, quae in ecclesia corporaliter fiunt vel per ipsummet provisum principalem, vel per ejus procuratorem specialem.

Hec enim corporalis institutio maxime differt ab institutione simplici & canonica, quae non possessionem facti, seu corporis in ecclesia

CAP. XXII. DE INSTITUT. 395

sua presenti; sed jus quidem accipiendae possessionis in beneficio remoto tribuit: non aliter quam *investitura*, quo nomine appellata etiam est ab Innocentio III lib. 2 ep. ad Abbatem S. Eucarii. „Ipso vero die investiture (ait) „possessionem prebendae habuit, ita quod recepit stipendia, & in officio ministravit. Itemque a Johanne Papa in epist. ad Siracusanum Episcopum in can. visis litteris xvi qu. 2. qui rescripsit „ut amodo ecclesiae monachis „tradite per suos sacerdotes instituantur, di- „vine enim leges habent & seculares, ut cum „jus est possessio, ejus fiat institutio & si in „dando, quod majus est, facilis fuit charitas; „sit facilius in concedendo, quod minus est, „sancta largitas. Majus enim fuit possessio- „nem dare, quam sit investituram concedere „deinceps omnibus monachis licentiam dedit suarum ecclesiarum investito- „res fieri.

Institutio igitur non ab Ordinarii collatoris voluntate, quemadmodum collatio pendet, sed necessario facienda est ad favorem illius, qui presentationem habuerit ab omnibus, vel majori parte compatronorum, dummodo indignus & incapax non sit obtinendi ecclesiastica beneficia ob aliquod canonicum impedimentum, ut expositum est supra in cap. 5 de nominatione & presentat.

Quare si quis institutus sine presentatione patronorum fuerit, ejus secundum rigorem juris est institutio irritanda, ut Alexander III rescripsit Vintonien. Episcopo in cap. illud praetereundum 8 de jurepatr. Irritanda quidem, non irrita ipso jure; quemadmodum placuerat

rat olim Conc. Toletano ix in can. *decernimus* 32. xvi qu. 7 ibi: quod si spretis (vel superstitibus, ut legunt alii) eisdem fundatoribus rectores presumerit,, Episcopus ordinare, &,, ordinationem suam irritam noverit esse, &,, ad verecundiam suam alios in eorum loco,, (quos iidem ipsi fundatores condignos elegerint) ordinari. Quod jus mutatum in recentiori disciplina, propterea quod assensus patroni subsequi potest post episcopalem Ecclesie concessionem pro eadem sustinenda, quatenus posteriori praeferatur institutioni, cap. *suggestum* 20 de jure patr., Rigant. ad reg. 42 Cancell. num. 58 tom. 3.

- 7 Sane postquam legitime facta sit institutio, revocari amplius non potest, cap. *consultationibus cum concord.* de jure patr. etiam si ea novis patronis succedentibus, vel etiam Episcopis minime placuerit. Nam Alexandro III absurdum omnino visum est,, ut ad singulas patronorum secundum humanam conditionem,, mutationes, ecclesiarum ordinationes mutentur: & vicissitudines ecclesiarum ab adlocutionibus, vel aliis praesumantur, cap. *quarimoniam* 9 de jure patr. Quod firmatur etiam ratione superius tradita, cap. *xxi* num. 21. Legitima autem institutio requirit praeviam edictorum affixionem, qua citentur omnes interesse habentes, Rot. post alleg. 40 Pitonii de contr. patr. num. 27, juxta formam supra expositam cap. *xxii* num. 22. Qua expleta citatione, non poterunt absentes, aut negligentes patroni post lapsum terminum infirmare institutionem, secus si eos citatos non fuisse constiterit, sed contentos, infirmanda erit institutio,

tio, nisi consenserint in eam ob bonum pacis, cap. *quod sicut* 28 de elect.

- 8 Eorum itaque institutio stare debet, seu canonica, & irrevocabilis, qui auctoritate proprii Episcopi post legitimam praesentationem patronorum sint instituti: non enim licet laicis patronis clericos in ecclesiis praesumptione propria ordinare, cap. *cum laici* 10 eod. tit. Neminique licet possessionem ecclesiae vel beneficii ingredi auctoritate propria vigore cuiusvis praesentationis, aut privilegii, sed eam auctoritate Episcopi accipiat: etiam si ad regiam pertineat nominationem, ex supradictis cap. 3 num. 13. Nec etiam viris religiosi, quibus a Sede Apostolica fuerit indultum, ut ecclesias suas in proprios usus convertere possent, decedentibus earum personis, seu beneficiariis: nam rescripsit Alexander III,, quod nisi forte in indulgentia, puta privilegio Summi Pontificis id contineatur expressum, suo Episcopo inconsulto, in possessionem ipsarum eis non est licitum introire: quia per indulgentiam huiusmodi Episcopali juri non credidit derogari, cap. *pastoralis* 19 de privilegiis. Et qui monitus non dimiserit vel resignaverit beneficium sine concessionem Episcopali occupatum sola patronorum voluntate, ab officio simul & beneficio removendus est, cap. *relatum* 21 de jure patr. Quoties autem duae institutiones acciderint,, prior, si cum assensu patroni, & auctoritate Diocesani Episcopi facta est, posteriori concessionem praefertur: alioquin illa debet praeferi, quamvis posterior, quae consensu patroni, & Episcopi auctoritate fulcitur, cap.

cap. suggestum 20 eod. tit.

9 Hinc sine consensu Episcopi Diocesis, vel officialium suorum (qui hoc de jure possunt) clerici beneficia recipere & occupare non possunt, *cap. ex frequentibus 3 de institut.* Officiales autem dicuntur Vicarii generales, quibus Episcopi committunt vices suas, qui possunt instituere vice Episcoporum, ut ibidem notat gl. & servatur in praxi; tametsi non possunt beneficia libera collationis providere sine speciali mandato Episcopi sui. Eoque magis institutio fieri valet per Vicarium Capitularum Sede vacante *ex cap. 1 de institutionibus in 6.*

30 Et ubi lis inter præsentatos de institutione contententes ad Metropolitanum, vel Romanam Curiam, Rotamque speciatim devolveretur, institutio tam a iudice metropolitano, quam a Rotæ Auditorio fit, que succedit in locum Ordinarii, *Clem. Auditor de rescriptis, Piton. alleg. 22 num. 34.*

11 Iudices tamen Commissarii, seu Delegati ad definiendam inter præsentatos litem super institutione, haud possunt instituere, sed post latam sententiam remittere debent ad Ordinarium institutorem eos, qui sunt instituendi, *cap. super eo de offic. delegat. Mant. dec. 211 num. 3.*

12 Quamvis vero in casu foundationis, aut dotationis huiusmodi institutio Episcopo, & non alteri inferiori reservari debet juxta decretum Trid. *sess. 14 de reform. cap. 12*; nihilo tamen minus ad inferiores etiam Prælatos eam pertinere posse compertum est ex eodem Trid. *sess. 25 cap. 9 de refor.* Quapropter in praxi Ab-

bates, alique Prælati ordinariam habentes jurisdictionem beneficia ecclesiastica nedum per institutionem, sed per collationem quoque liberam provident. Eademque facultate instituendi potitur magnus Magister Militiæ SS. Mauricii & Lazari, vigore privilegiorum ei indultorum a S. Pio V, Gregorio XIII, Clemente VIII, & tandem a Benedicto XIV D.N. per literas in forma Brevis datas 10 Kal. Sept. 1744, & vulgatas *tom. 1 Bullarii constit. 104.*

13 Institutio quidem ad beneficia patronatus, tam laicalis simpliciter, quam misti ex qualitatibus ecclesiastica & laicali, etiam si apud Sedem Apostolicam, & in Curia intra duas dietas, aut in mensibus Apostolicis vacaverint, per obitum eorum, quorum beneficia Sedi Apostolicæ reservata sint, vel jure communi, vel extravagantibus constitutionibus, vel Regulis Cancellariæ, eorum institutio non ad Papam utique, sed ad Ordinarios spectat, ex receptissima sententia, quam usu vigere tradit Johann. Bapt. Rigante *tom. 1 in reg. 1 Cancell. §. 1 num. 328, & 329*, ubi citat Cocci-num *dec. 1343 num. 6, & 7*, Lotter. *lib. 2 qu. 8 num. 8*, Pirhing. *in ius can. tit. de præben. num. 324*, & Covarr. *pract. qu. cap. 36 num. 5.*

14 Sunt enim beneficia patronalia laicorum exempta a quibusvis reservationibus non modo Regularum Cancellariæ, sed etiam clausis in corpore juris, *Card. de Luca de jurep. disc. 55 num. 24*, Molin. *tom. 2 dec. 542 num. 20, gl. in cap. 2 de præb. in 6 ver. collatio.*

15 Beneficia tamen de jurepatronatus ecclesiastica?

fiatlico maxime obnoxia sunt reservationibus Apostolicis etiam Regularum Cancellariæ, ut patebit ex infra dicendis *cap. 23 n. 6*. Tametsi Papali Sede vacante patroni etiam ecclesiastici possunt præsentare, suoque patronatus jure uti in mensibus etiam apostolicis, non obstantibus Cancellariæ regulis, quod ex *cap. 1 apostolica 26 de præb. in 6*, arguit Rigant. in *proem. ad comm. Reg. Cancell. tom. 1 num. 68*. Quia reservationes discontinuæ cessant ob mortem Pontificis, quas enucleavi in *tract. de beneficiis cap. 5 num. 38, & 39*.

16 In multis tamen casibus beneficia patronatus laicalis a Sede Apostolica conferuntur, de quibus in *sequ. cap. 23* opportunius dicam.

17 Ex hæcenus dictis facile intelligitur causas beneficiales super institutione presentatorum ad ecclesias, & beneficia de jurepatronatus etiam laicali ad forum privative ecclesiasticum illius Diocesani Episcopi, vel Ordinarii pertinere, cujus est potestas spiritualis instituendi, tam si presentati solummodo contendant de institutione, quam si patroni etiam de pertinentia aut existentia patronatus litigent. Exploratissima enim est regula juris, quod iudex competens in causa principali omnes incidentes in ea questionibus cognoscere, & definire debeat, *l. quoties 2 Cod. de judic. l. ult. Cod. ubi, & apud quem cognitio*. Questionesque super jure presentandi ita conjunctæ sunt causæ institutionis ad beneficium ecclesiasticum mere spiritualis, quod non nisi ecclesiastico iudicio debeant diffiniri, *cap. quanto 3 de judic. cap. rateræ de transact. & cap. de jure vero 16 de jurepatr.*

18 Scitissimum est jure patronatus quidem non esse quid spirituale, quippe quod laici quasi possident, & exercent, donant, legant, ac transferunt in heredes ac successores cum universitate honorum, aliisque titulis tam inter vivos, quam causa mortis. Sed canones, leges, & mores quæ communes, quæ municipales ob connexionem patronatus temporalis cum institutione spirituali remiserunt ecclesiastico iudicio controversias quoque patronorum præambulas institutionibus beneficiariorum: exceptis solummodo causis patronatum regionum, vel adnexorum feudis, & universitati bonorum, ex lege Concordatorum *cap. 6 art. 4* superius allegata *cap. 2 num. 4, & 5*.

19 Definitur itaque loci Ordinarius questionibus beneficiarias, quotiens patronorum suffragia in pluribus, ac diversis personis presentandis divisa cognoverit, instituere debet presentatum a majori parte compatronorum, juxta regulam Concil. Lateran. sub Alexan. III in *cap. quoniam de jurepatr.* commemoratam in superiori *cap. xv num. 22*. Igitur, ut cecinit Prudentius *lib. 1 contra Symmachum*,
 a. Servemus leges patrias, infirma minoris
 b. Vox cedat numeri, parvaque in parte fiescat.
 Nec interest, utrum duo solum presententur, an plures: nec utrum major pars presentantium concordium respondeat uni tantum parti minori, an singulis minoribus partibus, quæ minores simul junctæ unam majorem excedant. Si enim ex decem compatronis non collegialiter, sed singulariter presentantibus quatuor primum, tres secundum, reliqui tres tertium presentaverint, primus erit instituendus.

402
 dus, quoniam quatuor pro eodem vota ternis
 secundi, ac tertii presentati suffragiis separa-
 tim majora sunt, licet minora conjunctim,
 Gonzal. in dict. cap. quoniam num. 2, & Fa-
 gnan. ibid. num. 15. Secus tamen dicendum
 de presentationibus plurium collegialium.
 Gregorius enim IX Capitulo Cumano rescri-
 bens in cap. Cumana Ecclesia 50 de elect. utram-
 que electionem Archipresbyteri & Archidia-
 cono in Episcopum Cumanum irritavit, pro-
 pterea quod neutram comperiit ad majorem
 totius Capituli partem pervenisse. Nam ma-
 jor pars personarum totius collegii spectan-
 da est contempta omnino parte minore:
 adeo ut, si rite congregato collegio decem col-
 legiales interfuerint, sex eorum concordēs
 constituent partem majorem, & presentatio-
 nem expleant; etiamsi reliquorum sex collegia-
 lium quatuor alium presentarent, Lambertini.
 lib. 2 de jure patr. par. 3 qu. 4 art. 4, Gonzal.
 & Fagnan. ibid.

20 Verum si Episcopus eum, cui major pa-
 tronorum numerus suffragatur, uti indignum
 respuerit, institutionem deberi presentato a
 minori parte idoneo, generatim affirmant Do-
 ctiores. Quandoquidem Gregorius IX in cap.
 congregato 54 de elect. Episcopo Silvanecten. re-
 scripsit Cantorem Nivernensis Ecclesie electum
 Episcopum a minori parte Capituli confir-
 mandum esse, dummodo repertus fuisset ido-
 neus; excluso Decano per majorem Capituli
 partem electo utpote indigno. Idemque man-
 davit Innocentius III decretali ad Episcopum
 Prænestinum in cap. dudum 22 eod. tit. Hec ni-
 hilominus sententia vix locum obtinebit, dum
 sciens

403
 scienter indignum nominaverint patroni, quos
 eo casu excidere jure suo æquum est ex jam di-
 ctis in superiori cap. 20 num. 17, & seq.

21 Quoties vero indignitatem presentati pe-
 nitus ignoraverint patroni majorem partem
 constituentes, admittere eos debet Episcopus
 ad alium idoneum presentandum, presertim si
 laici sint, Vallen. ad tit. de jurep. §. 5, Bar-
 bos. in cap. cum autem n. 5 de jurep. & textus
 Inn. III laudatus supra in cap. 20 n. 18. Nam fere
 sine scandalo sortiri nequit effectum suum in-
 stitutio presentati a parte minori: eamque ob-
 rem Antistes ecclesiam ordinabit, institutio-
 nemque faciet, sicut melius eam secundum
 Deum viderit ordinandam, ex consilio lau-
 datæ Lateranensis Synodi sub Alex. III in d.
 cap. quoniam, hoc est patronorum novam ex-
 spectabit presentationem personæ idoneæ intra
 quatuor menses: & etiam post eosdem lapsos,
 ubi patroni protestationem præmiserint contra
 cursum temporis. Quin etiam ecclesiastici ad
 novam presentationem admittentur, dummodo
 semel non effluerit, Pirhing. ad tit. de ju-
 repatr. num. 104, & Bened. XIV lib. 7 de
 Syn. dioc. cap. 70 num. 6. qui hæc firmavit
 auctoritate Rotæ Romanæ dec. 125, & 1105
 coram Coccino; ubi ratam habuit constitutio-
 nem Synodi diocesanæ Pampilonen. definien-
 tem non presentato quidem a minori parte pa-
 tronorum institutionem dari, sed novam ex-
 spectari presentationem omnium patronorum,
 qui indignum nominaverint.

22 Ceterum in nominationibus, & presen-
 tationibus beneficiariorum ad ecclesias etiam
 curatas, ubi major pars patronorum laico-
 rum

404 DE JURE PATRONATUS

rum presentaverit idoneum, major ejusmodi pars attenditur inspecto duntaxat numero personarum ex rationibus jam adductis in cap. xv num. 22, 26, & 27. „ Facilius nanque „ invenitur, quod a pluribus senioribus „ queritur, *can. de quibus causis dist. 20.*
 23 In electionibus autem ecclesiasticis secundum canones copulative requiritur & major, & sanior pars eligentium, quatenus dignior presentetur & instituatur, etiam si major pars presentantium non consenserit in eum, quæ tunc inferior, & quæ minor respectu iudicii putatur ex supra expositis *dict. cap. xv num. 24.* Quemadmodum qui major est in honore, iustior non est, sed qui iustior est, major est, ex divo Chrysostomo in *can. multi dist. 40.* „ Cum igitur in cunctis ecclesiis, „ quod pluribus & sanioribus fratribus visum „ fuerit, incunctantur debeat observari, Concilium Lateranense III sub Alex. III in *cap. I de his quæ fiunt a majori parte Capituli*, decrevit, „ ut nisi a paucioribus & inferioribus „ aliquid rationabiliter objectum fuerit, & „ ostensum, appellatione remota prævaleat „ semper, quod a majori & saniori parte Capituli fuerit constitutum. Pariter Concilium Lateran. IV sub Innoc. III præscribens formam canonicarum electionum mandavit, „ ut is collatione habita eligatur, in quem „ omnes, vel *major & sanior* pars Capituli „ consentit. Itaque, „ in ordinatione Prepositi ille constituatur, quem sibi omnis congregatio secundum timorem Dei, „ sive etiam pars Congregationis (quamvis „ parva) *saniori* consilio elegerit, ex *can. 14 dist.*

CAP. XXII. DE INSTITUT. 405

dist. 61. Quem canonem Paleg inscriptum; atque in vetustioribus Gratiani codicibus desideratum, Romani Correctores notant esse desumptum ex *cap. 64 regulæ divi Benedicti*.
 24 Quoniam vero lex ista preponendi saniorum, licet minorem Collegii partem in electionibus quotidiana dissidia causabatur, ut liquet ex voluminibus decretalium *sub tit. de electionibus*, ob publicationem suffragiorum coram tribus scrutatoribus, & collationem meriti ad meritum inter electos, & zeli ad zelum inter electores fieri solitam temporibus Concilii Lateranensis, ut censet Gonzalez in *cap. 57 de elect. num. 7*; usus deinde invaluit emittendi suffragia secreta per schedulas; præsertim post Tridentinum Concilium, quod *sess. 25 de regular. cap. 6*, districte præcepit electiones per vota secreta fieri debere, ita ut eligentium nomina nunquam publicarentur. Exinde factum est, ut exoleta publicatione suffragiorum, & collatione meriti atque zeli, sanior ipso jure præsumatur hodie pars numero major tam eligentium, quam presentantium ecclesiasticorum, ubi persona idonea eligatur vel presentetur ad beneficium sine cura animarum; nullusque reclamandi locus datur minori parti eligentium patronorum, etiam si digniorem presentaverint. Quicquid aliter sit de beneficiis patronalibus cum animarum cura, ad quæ digniorem præeligere debent patroni ecclesiastici, ex supradictis *cap. xxx num. 21.*
 25 Singuli presentatorum si equalia patronorum vota sortiantur, datur Episcopo facultas gratificandi, puta instituendi ex pluribus presentatis æque idoneis eum, quem ipse maluerit.
 C c 3
 rit.

rit. „ Nam illud durum est dicere, si, quum
 „ duobus beneficium conferre non possit Epi-
 „ scopus, elegit alteri conferre, electione in-
 „ iuriam alteri intulisse: quemadmodum Illi-
 pianus censuit nullum crimen electione servum
 contraxisse, qui uni dominorum auxilio fuit,
 quum ambobus in vite discrimine positus auxi-
 lium ferre non potuit, *l. si quis in gravi* 3 §. *si*
cum omnes 4 *D. ad Silanianum*. Qua ex lege
 regulam juris deduxere Doctores, *in re pari*
locum esse gratificationi. Eodemque jure si
 duos patronus laicus presentando cumulave-
 rit, quis eorum alteri preferatur, *judicio* E-
 piscopi credidit relinquendum Lucius Illi *in*
cap. cum autem 24 *de jurepatr.* Quia in pari-
 tate vocum neuter presentatorum jus ques-
 tum habet ad institutionem, Piton. *alleg.* 52
num. 15, le Roye *ad cap.* 24 *de jurep.*

26 Aequitatem juris nihilominus sequi debet in
 gratificando Episcopus, suoque arbitrio uti,
 non abuti tanquam equus & bonus vir. Ut
 enim S. Leo ad Anastasium Thessalonicens. Epi-
 scopum scripsit, „ si forte vota eligentium in
 „ duas se diviserint partes, Metropolitanus
 „ *judicio* is alteri preferatur, qui majoribus
 „ & studiis juvatur, & meritis, *can. si forte*
ult. dist. 63. Proinde „ grave nimis est & ab-
 „ surdum, quod quidam ecclesiarum Prælati
 „ quum possint viros idoneos ad ecclesiastica
 „ beneficia promovere, assumere non verentur
 „ indignos, quibus nec morum honestas, nec
 „ literarum scientia suffragatur, ex sanctio-
 ne Concilii Lateranensis sub Innoc. III *in*
cap. grave nimis 29 *de præb.* Qua de re merito
 conquestus est divus Hieronymus prælatum ec-
 cle-

clesiæ aliquando constitui non consilio Dei, sed
 secundum pravum cor nostrum, *can. audacter*
18 C. VIII qu. 1. Et S. Gregorius Nazianzenus,
 vulgo Theologus in apologetico, „ heri sacro-
 „ rum direptores (ait), hodie Sacerdotes:
 „ heri a sacris alieni, hodie sacrorum Princi-
 „ pes: veterani militia, tyrones pietate, be-
 „ neficio humane gratiæ, non spiritus.
 Compatronum, & consanguineum fundatoris
 proinde preferat extraneo Episcopus gratifica-
 turus, DD. apud Piton. *alleg.* 52 *num.* 13,
 ob remunerationem sanguini eorum, qui fun-
 daverint Ecclesias, debitam, expositamque
 supra *in cap.* 21 *num.* 12. Atque inter plures
 consanguineos proximiorē anteponat remo-
 tiori, ex autoritatibus adductis in eodem
cap. 2 *num.* 7. Itemque conjunctum ex utro-
 que latere paterno & materno unius lateris
 consanguineo, Rigant. *tom.* 2 *in reg. XVII Can.*
cellar. num. 214.

27 At vero consanguineus patroni presentan-
 tis titulo officii, aut dignitatis, non jure fa-
 miliæ, vel hereditatis, aut descendentiæ fun-
 datoris nullum jus habet ad postulandam gra-
 tificationem, Rigant. *ibid. num.* 216. Quem-
 admodum nec aliquis compatronorum de Uni-
 versitate, ad quam medietas patronatus per-
 tineat, sine qualitate prædicti sanguinis fun-
 datorum, *id. num.* 210. Quam exceptio-
 nem firmasse videtur Innocentius III *in cap.*
tuam 10 *de stat. & qualit.* dum suspectam
 habere dixit petitionem laicorum, si consan-
 guinitate vel affinitate conjungerentur perso-
 næ instituendæ. Atque divus Hieronymus
 (exemplo Moysis, qui propriam dignitatem
 filiis,

filiis, & posteris suis non reliquit, sed extraneum de alia tribu elegit, ut sciremus non sanguini deferendum esse, sed vite) conqueritur non eos ad ecclesiasticas dignitates promoveri, quos plus cognoscant ecclesie prodesse, sed quos vel ipsi amant, vel quorum sunt obsequiis deliniti, vel pro quibus majorum quispiam rogaverit.

28 Presentatus etiam privative ab uno patrono, qui alios non cumulaturum juraverit, preferri debet presentato cumulative: quia privativa presentatio pinguiorem habet vocem, quam cumulativa, Rigant. *loc. cit. num. 207.*

29 Eademque ratione vocis pinguioris presentatum ab eo qui fundavit simul ac dotavit beneficium, anteponendum esse presentato per constructorem: itemque presentatum ab herede in majori parte hereditatis instituto, advertit ibidem Rigantius *num. 205, & 206.*

30 Hæc tamen Rigantii doctrina vix locum habebit in patronatu mere familiari aut gentilicio, in quo in capita presentant patroni: ideoque voces duorum fundatoris heredum inæqualiter institutorum æquales habentur de rigore juris, tametsi altera pinguior respectu majoris quotæ hereditariæ locum dare possit gratificationi. Secus autem se res habet in patronatu hereditario, vel misto, in quo patronorum vota computari in stirpes secundum quotas hereditatis, jam ostendi superius in *cap. x num. 4, & cap. xv num. 35*: adeo ut heres majorem quotam sortitus presentando det non æqualem coheredi quotæ minoris vocem, sed majorem, quæ gratificationem excludit, & necessitatem Episcopo inferre instituendi

tuendi presentatum ab illo.

31 Ubi ad institutionem postulandam duo concurrerint, alter a patrono vero, alter a putativo, & quasi possessore patronatus, uter eorum esset preferendus, opportune dictum est supra in *cap. xix num. 37, & seqq.*

32 Ceteras qualitates personales in paritate vocum gratificationem moderantes persequi nunc operæ pretium est. Rationabili equitati & sacrorum canonum institutis consentaneum est, ut cives exteris, & indigenæ alienigenis in beneficiorum collatione preferantur. Curent igitur Episcopi, ut quoad vite testimonium, & meritorum ratio patitur, semper ad beneficia ejusdem Civitatis aut Diocesis respective clerici assumantur, ex decreto Synodi Provincialis Neapolitanæ ab Cardinali Cantelmo celebratæ ann. 1699 *tit. 9 cap. 1 num. 3.*

33 Itidem inservientes Ecclesie anteferri debent aliis, qui nullum in ea famulatum præstiterint ob debitam laboris remunerationem, *can. miramur 5 dist. 61, Lara de anniversar. & Capellan. lib. 2 cap. 3 num. 19, Garz. de benefic. par. 7 cap. 9 num. 8.* Quum denario fraudari non debeant in vinea Domini operantes, *cap. fin. de magistris.* Habeat (juxta epistolam divi Gregorii M. in *can. nullus invitis 13 dist. 61*) unusquisque fructum sue militiæ in ecclesia, in qua suam transegit ætatem: in aliena stipendia minime alter obrepat, nec alii debitam alter sibi vendicare audeat mercedem. Tametsi institutionem, & gratificationem extranei tunc non esse irritam animadvertit *ibidem gl. ver. Civitatis, & in cap. ne pro defectu 41 de elect. ver. ipsius.*

410 DE JURE PATRONATUS

84 Educatos in Seminario, qui morum, studiorumque laude commendentur, ceteris paribus preferendos esse ad beneficia, officia, & dignitates, constitutum est in Synodo Neap. Card. Pig. natelli tit. de Seminario §. 13. Hos enim pueros in Collegio a teneris annis ad pietatem & religionem informatos, ex Tridentini Concilii decreto sess. 22 cap. 18, Episcopi iuxta eorum etatem, & progressum in disciplina ecclesiastica, partim ecclesiarum ministerio addicere debent, partim collegio erudandos retinere, ut collegium hoc Dei ministerium perpetuum seminarium sit.

35 Viros itidem literatos ob utilitatem ecclesie universalis extollendos esse ad prebendas, canonicatus, dignitates, cautum est sacris canonibus. „ Nam Concilium generale „ sub Innoc. III damnat Ecclesie Prelatos, qui ad ecclesiastica beneficia promovent illos, quibus nec morum honestas, nec litterarum scientia suffragatur, cap. grave nimis 29 de prebendis. Prætereaque sublimes & litteratas personas majoribus esse beneficiis honorandas statuit in cap. de multa 28 eod. tit. Insuper „ cum „ docti in Dei ecclesia velut splendor fulgeant „ firmamenti, ex quibus postmodum copia „ possit haberi doctorum, qui velut stellæ in „ perpetuas æternitates mansuri, ad iustitiam „ valeant plurimos erudire: quibus proprii „ proventus ecclesiastici non sufficiunt, ad necessaria subministranda Prelatos teneri rescriptis Honorius III in cap. super specula 5 de magistris.

36 Constitutos etiam in majori ordine, vel clericali militia gradu potiores inferioribus in

CAP. XXII. DE INSTITUTIS 411

adeptione beneficiorum & præbendarum, puta presbyterum diacono, hunc subdiacono, & sic deinceps fore habendos rescripsit Gregorius IX in cap. statuimus 15 de majoritate & obed. Ut is gradu ceteros antecedit, quem stipendia meliora, vel labor prolixior fecerit anteire, quemadmodum de ordine militiae secularis servando iusserunt Impp. Val. Theod. & Arcadius in l. nemo agentium 2 Cod. de officio magistri officior. Qua ratione senioremi junioremi præferendum, scripsit Fargna par. 2 can. 9, & seq. cap. 12. Quemadmodum & Clericum

37 laico, ceterisque opus habentibus dispensatione ad clericatum, vel beneficium obtinendum, Vivian. par. 2 lib. 12 cap. 9 num. 29.

38 Nobilem ignobili, Lambertin. par. 3 lib. 2 qu. 3 art. 2. Pauperem & inopem, eoque magis nobilem depauperatum diviti. Nam „ grandis culpa, si sciente te fidelis egeat; si scias „ eum sine sumtu esse, fame laborare, ærumam „ nam perpeti, qui præsertim egere erubescat, inquit divus Ambrosius lib. 1 de officiis in can. non satis 14 dist. 86.

39 Has, ceterasque id genus qualitates dignum gratificatione ceteris paribus indicantes recenset sapientissimus Papa D. N. Benedictus XIV in sua Cancellaria Reg. xvii.

40 Multum nihilominus prævalet hac in re iudicium Episcopi prudentis, qui personæ meliori non simpliciter, sed inspectis circumstantiis gratificationem dispensabit. Nam juxta monitum divi Ambrosii (in cit. can. non satis dist. 86) „ perfecta liberalitas fide, causa, loco, co, tempore commendatur. Et S. Thomas quod

quodlib. 6 qu. 5 art. 3. „ Contingit quandoque
(ait) „ aliquem esse meliorem simpliciter,
„ qui tamen non est melior quantum ad hoc,
„ quod beneficium percipiat: quia aliquis for-
„ te potest ecclesiam magis juvare vel per con-
„ silium sapientiæ, vel per auxilium potentiæ,
„ vel quia servivit in ecclesia. Non ergo Epi-
„ scopus tenetur semper dare meliori simplici-
„ ter, sed tenetur dare meliori quoad hoc. Non
„ enim potest esse, quod Episcopus unum pre-
„ ferat alteri, nisi propter aliquam causam.
„ Quæ si quidem pertineat ad honorem Dei, &
„ utilitatem ecclesiæ, jam quantum ad hoc
„ ille est melior: si autem illa causa ad hoc
„ non pertinet, erit acceptio personarum, quæ
„ tanto est gravior, quanto in rebus divinis
„ committitur.

41 Quandoque pro bono pacis inter plures
presentatos conciliandæ potest Episcopus au-
thoritate ordinaria beneficium alteri concede-
re, alteri pensionem annuam reservare per sol-
vendam a beneficiario instituto, quoadusque
vixerit, non a successoribus beneficiariis, *cap.*
non essent 21 de præbendis. Ubi Alexander III
approbavit, quod iudices commissarii ex ar-
bitraria ipsorum potestate, non ex pactione
partium confirmassent unum ex duobus electis
ad Prioratum cum obligatione quotannis sol-
vendi viginti libras de redditibus, & quadra-
ginta de proventibus Prioratus in beneficium
alterius electi, hoc solum adhibito moderamine,
ut non dignitas Prioratus, sed persona Prioris
maneret ad eam præstationem onerata, & Prio-
re defuncto successor ipsius ad eandem nullatenus
tenderetur. Hoc excepto casu non potest Epi-
scopus

piscopus beneficium instituendo pensionem
onerare, ex regula rubricæ Decretalium, *ut*
beneficia sine diminutione conferantur. Sed so-
lum Romani Pontifices reservant pensiones.

42 Ceterum lite pendente inter presentatos,
tam si adhæserint, nec ne presentantes, quæ
ultra quadrimestre perduraverit, non permit-
titur Episcopo beneficium libere conferre, Van-
Espen *par. 2 tit. 25 cap. 5 num. 46*. Ubi lau-
datur Synodus Oxoniensis ann. 1222 *can. 5*, quæ
cavit, ut lite indecisa post quatuor menses, E-
„ piscopus nulli ecclesiam illam conferat pro
„ hac vice, nisi de utriusque patroni consen-
„ su, ne saltem aliquale præjudicium alteri
„ patronorum videatur generari, si postmo-
„ dum evicerit ius patronatus. Idque opti-
mo iure nititur, lis enim protracta impedit,
quominus alterum cumulando presentent pa-
troni, quibus propterea impeditis currere non
debet terminus ad presentandum, ex supradic-
tis *cap. XVII num. 13, & seqq.* Hinc intelli-
gere licet in desuetudinem abiisse, vel contra-
ria consuetudine abrogatas constitutiones Ale-
xandri III *in cap. quoniam 3, & cap. eam te*
decet 22 de jure patr. quibus Episcopo data
erat facultas ordinandi personam idoneam in ec-
clesia, si questio patronatus intra quatuor, vel
sex menses non definita fuisset. Ad horum tex-
tuum explicationem videantur, quæ dixi *in*
cit. cap. XVII num. 3, & seq. Consuetudinem
istam probasse videntur novissima Concordata
cap. 4 art. 6. Nam inibi cautum legitur tam
presentatos clericos, quam laicos simpliciter
nominatos intra quadrimestre sese coram Ordina-
rio sistere debere: idque satis esse laico nomi-

434 DE JURE PATRONATUS
nato ad litem prosequendam super institutione
nonnisi post finitam causam concedenda victo-
ri. Quanto autem tempore lis definienda fo-
43ret, nihil dictum in Concordatis.

E re nata si quæres, an Ordinariis præ-
scriptum sit spatium temporis ad instituendos
præsentatos sub pœna devolutionis? Respon-
deo negative juxta receptam conclusionem Ab-
batis in cap. 2 de concess. præb. & conf. 28 num.
2 part. 2. Quotiens enim patroni intra legiti-
ma tempora rite præsentaverint, Episcopus,
& quilibet ordinarius collator nullo jure ar-
ctatur ad explendam institutionem intra aliquot
menses, eamque si distulerit diutissime ultra
sex etiam menses, non devolvitur ad Metro-
politanum, neque ad Papam facultas institu-
endi, Rot. dec. 316 num. 9 coram Ubaldo, &
dec. 365 num. 10 coram Lancetta, Barbof. de
potest. Episc. alleg. 72 num. 191, Piton. alleg.
87 num. 14, & Rigant. ad reg. 42 Cancell. nu.
12 tom. 3. Præsentatus enim non debet ob alie-
nam negligentiam sine culpa sua privari jure
quæsito ad obtinendam Episcopalem institutio-
nem, nec subire onus adeundi Sedem Aposto-
44licam cum dispendio haud modico.

Dum vero patroni præsentare intra tem-
pus jure præfixum neglexerint, Episcopus li-
beram beneficii collationem faciet intra sex
menses ex decreto Concilii Lateranen. sub Alex.
III in cap. nulla 2 §. cum vero de concess. præb.
cap. 41, & ult. de elect. & cap. quanquam de
elect. in 6. Quibus elapsis facultas conferendi
ipso jure devolvitur ad Metropolitanum, &
gradatim ad Papam, cap. licet 3 de supplen.
neglig. prælator. & cap. quia diversitatem de
608.

CAP. XXII. DE INSTITUT. 415
concess. præb. Quod exposui in tract. de benefi-
ciis cap. VIII num. 7.

45 Ob negligentiam itaque patronorum in-
tra legitima tempora non præsentantium Epi-
scopus confert non jure quidem devoluto, sed
ordinario: dici enim non potest ad Episcopum
devolvi a patronis negligentibus facultatem in-
stituendi vel conferendi, quam ii non habebant
unquam; sed solummodo eximitur a servitute,
vinculoque præsentationis provisio Episcopi
ordinaria, de Roye in prologomenis cap. 28, &
Van-Espen par. 2 tit. 25 cap. 5 num. 25, quic-
quid aliter scripserit Rigantius ad reg. 42 Can-
cellar. num. 13 tom. 3. Ab inferiore autem
Collatore ad superiorem recte datur gradalis
devolutio, de qua in seq. cap. xxiv

46 Collationi beneficiorum de jure patrona-
tus privatorum locum dat sola negligentia pa-
tronorum, sed in patronatibus regis sine ali-
qua Principum negligentia sæpe usuvenit col-
latio pro institutione. Plura enim beneficia,
quæ ad regiam pertinent collationem, Rex
D. N. jure plenario confert, vel ex privilegio
Sedis Apostolicæ, vel ex immemorabili con-
suetudine, quemadmodum & aliorum Regno-
rum Principes. De quo plura dicta sunt in tract.
de beneficiis cap. VII num. 5, & seqq., atque
in hoc tract. cap. 3 num. 13. Talia beneficia
regiæ collationis profana potius & secularia,
quam spiritualia & ecclesiastica esse putavit
Molinaus ad reg. de infirm. resignant. nu. 186.
Sed illum jure merito refellit Ludovicus Tho-
masinus par. 4 lib. 2 cap. 22 num. 12, & Van-
Espenius par. 2 tit. 25 cap. 9 num. 11. Qui
rectius opinantur eadem patronatum regiorum
bene-

416 **DE JURE PATRONATUS**
 beneficia primitus fuisse temporalia officia & ministeria in Oratoriis Principum arbitrio ipsorum sine auctoritate episcopali fundata, & clericis ad nutum amovibilibus plerumque concessa: sed labente tempore sensim transivisse in beneficia vere ecclesiastica, & perpetua, salvo iisdem Principibus primævo jure collationis liberæ.

C A P. XXIII.

**DE DEROGATIONIBUS PATRONATUS
 ET PROVISIONIBUS PONTIFICIIS.**

- 1 Derogare patronatui idem significat, quod deminueri iura patronorum.
- 2 Derogatio aut specialis, aut generalis est.
- 3 Derogationem quamlibet vetuit Synodus Tridentina.
- 4 Ob id Episcopi omnino destituuntur facultate derogandi.
- 5 At Summus Pontifex tam generali constitutione, quam speciali provisione potest iuribus patronorum derogare.
- 6 Pontificiæ derogationes & reservationes in ecclesiasticis patronatibus usuveniunt.
- 7 Nisi aliter in fundatione cautum sit.
- 8 Laicorum vero patronatus minime patiuntur Sedis apostolicæ derogationes.
- 9 Quæ si fiant toti patronatui, vel majori parti patronorum, regium exequatur non sortiuntur.
- 10 Idem dicendum est de patronatu misto, aut

CAP. XXIII. DE DEROGAT. 417

- ex privilegio oneroso.
- 11 Medietati patronorum Papa passim derogat.
 - 12 Et hæc derogatio non subjacet Regula de verisimili notitia.
 - 13 Qui hujus derogationis gratiam obtinuerit, debet intra quatuor, vel sex menses exhibere nominationes medietatis patronorum.
 - 14 Eorum scilicet, qui fuerint in quasi possessione præsentandi, sine respectu ad litigantes super pertinentia patronatus.
 - 15 Effluxo tempore ad præsentandam Papa etiam confert beneficia patronalia.
 - 16 Quandoque item derogat majori parti compatronorum favore compatroni.
 - 17 Pariter vacantia apud S. Sedem, vel in Curia per obitum libere confert.
 - 18 Aut per promotionem ad Episcopatum.
 - 19 Aut per decretum cum clausula irritanti in provisione beneficii incompatibilis.
 - 20 Solus enim Papa indulget retentionem beneficiorum incompatibilium.
 - 21 Litigiosa quoque beneficia conferuntur a Summo Pontifice cum derogatione patronatus.
 - 22 Ab eoque solum adprobantur resignationes in favorem certæ personæ cum consensu patronorum.
 - 23 Aut cum reservatione pensionis.
 - 24 Etiam si resignentur beneficia, regii patronatus.
 - 25 Quid si ea permutentur?
 - 26 Collationes pontificiæ beneficiorum cum derogatione patronatus consentientibus patronis executioni demandantur.
 - 27 Pariter derogationes qualitatibus sacerdotii, aliisque a fundatore volitis.

- 418 **DE JURE PATRONATUS**
 28 *Novæ constitutiones patronatibus legitime
 quæsitis non derogant generatim.*
 29 *Pluribus proinde canonibus in corpore juris
 clausis, & extravagantibus obnoxii non sunt
 patronatus laicorum.*
 30 *Quemadmodum & nonnullis decretis Concilii
 Tridentini hoc in Regno non acceptatis.*
 31 *Item constitutioni Gregorii XIII de publican-
 dis resignationibus.*
 32 *Et Regulis Cancellariæ.*
 32 *Quæ tamen constitutiones non lædunt jura
 patronorum, sed solummodo res spirituales,
 vel personas beneficiariorum tangunt, ma-
 xime observantur.*

Derogatio legis apud Jureconsultos idem
 plerumque sonat, quod aliquam legis
 partem detrahere, vel minuere: *abrogatio*
 vero totam legem tollere, & enervare. Id ex
 illis Tullii verbis *lib. 2 de Inventione* intelli-
 gimus: „Indignum est (ait) de lege aliquid
 „*derogari*, vel legem *abrogari*. Similiter in
 re beneficiaria derogatio patronatus nil aliud
 est, nisi per pontificiam constitutionem gene-
 ralem, vel provisionem particularem jura
 patronorum deminuere, & infringere.
 2 Quæ duplex est, *specialis* nimirum, & ge-
 neralis. Derogatione *speciali* confertur benefi-
 cium de jure patronatus sine patronorum vel
 omnium, vel partis eorum consensu pro illa
 vice duntaxat, facultatem nominandi & præ-
 sentandi eis pro futuris vacationibus reserva-
 tur, vel etiam alicui destituto qualitatibus
 aut ordinibus per fundatorem in persona bene-
 ficiarii requisitis. *Generalis* autem derogatio

CAP. XXIII. DE DEROGAT. 419
 dicitur & continetur in extravagantibus con-
 stitutionibus Pontificiis, & decretis, & regu-
 lis Cancellariæ, quæ juribus patronorum ad-
 versantur contra juris communis, vel consue-
 tudinarii regulas.

- 3 „Sicuti legitima patronorum jura tollere,
 „piasque fidelium voluntates in eorum consti-
 „tutione violare non est æquum, juxta Triden-
 „tinum *sess. 25 de reform. cap. 9*: sic ratio
 „postulat, ut quando ex beneficiorum quo-
 „rumcumque erectione seu fundatione, aut
 „aliis constitutionibus, qualitates aliqua re-
 „quiruntur, seu certa illis onera sunt injun-
 „cta, in beneficiorum collatione, seu in
 „quacunque alia dispositione eis non deroge-
 „tur, sed id quidem observetur, ut eorum qua-
 „litatibus, vel ordinibus, nihil in ulla pro-
 „visione detrahatur, & aliter facta provisio
 „subreptitia censeatur, ex eodem Tridentino
dict. sess. 25 cap. 5 de reform.
 4 Ordinariis locorum idcirco nulla omnino
 potestas derogandi competit juri præsentandi,
 aliisque in fundatione constitutis legibus, vel
 qualitatibus, nec tollendi unquam jus alicui
 quæsitum. Quod enim jure publico statutum
 est, privatorum arbitrio derogari minime po-
 test, *cap. si diligenti 12 de for. competenti*:
 nec generalis canonum constitutionem valet in-
 feriorum auctoritas immutare, *cap. requisisti*
15 de testamentis. Collationes ideo, &
 provisiones Episcoporum, aliorumque Præla-
 torum, spretis patronis, per superiorem revo-
 canda sunt, *cap. decernimus xvi qu. 7 & cap.*
ex insinuatione 14 de jure patronatus. Nisi fa-
 ctæ sint jure devoluto ob lapsum temporis, vel

420 DE JUREPATRONATUS
ob incapacitatem indigni præsentati, vel ob
deficientem existentiam, vel pertinentiam patro-
natus probationem.

5 De Summo tamen Pontifice secus dicen-
dum, qui absolutam, supremamque potesta-
tem habens dispensandi sacris disciplinæ ca-
nonibus, etiam Conciliorum generalium, po-
test profecto juribus tam titulo gratuito, quam
oneroso quæsitis fundatorum, & patronorum,
sive illi ecclesiastici sint, sive laici derogare,
juxta sententiam in Romana Curia receptam:
quin ea etiam abrogare, & prorsus revocare in
totum; qua potestate ulos fuisse in veteri di-
sciplina per modum legis communis Gelasium
I, & divum Gregorium M. compertum est ex
superius dictis *cap. I num. 15, & 19*. Tum in
nova disciplina plures patronatum concessio-
nes etiam generales revocarunt Bonifacius IX,
aliique tempore scismatis Pontifices, post In-
nocentius VIII, & Hadrianus VI, & Triden-
tinum *sess. 25 de reform. cap. 9*, ut supra com-
memoratum est *cap. VIII num. 13, & seqq.* Tan-
dem singuli Summorum Pontificum in suis
Cancellariæ Regulis eadem derogandi faculta-
te generali maxime utuntur. Prætereaque spe-
cialim invicis etiam, spretisque patronis be-
neficia de jurepatronatus, quotiens vacave-
rint, libere conferri posse ab Sede Apostolica,
fatentur Doctores.

6 In praxi tamen conclusio ista plures accipit
limitationes, ex nostris præsertim moribus,
legibus, rebusque judicatis. Vix enim in pa-
tronatu ecclesiastico ea locum obtinet genera-
tim. Nam ecclesiasticum iuspatronatus apo-
stolicis reservationibus, & affectionibus sub-
jacens

CAP. XXIII. DE DEROGAT. 421

jacens non modo clausis in corpore juris, verum
etiam inductis per regulas Cancellariæ; dero-
gationes pontificias passim patitur tam expre-
sas, quam tacitas atque implicitas; adeo ut
per collationem, in qua Papa nullam faciat
patronatus mentionem, censeatur implicite,
ac simpliciter ei derogatum, Rota coram Ca-
valerio *dec. 268, & 547*, Gregorio *dec. 48*,
Buratto *dec. 103*, Gonzalez *ad regul. 8 Cancell.*
glossa 18 num. 6, & 7, de Luca *disc. 65 de*
jurepatr. num. 18, & disc. 69 num. 9, Van-
Espen *part. 2 tit. 25 cap. 2 nu. 25*. Quoniam
Pontifex tanquam supremus dominus, & ad-
ministrato bonorum, & jurium ecclesiastico-
rum nemini facere injuriam, nec jus quæsitum
tollere videtur præveniando, & supplendo vi-
ces patronorum ecclesiasticorum sibi subdito-
rum illis in rebus, quas e munificentia, &
benignitate Sanctæ Sedis obtinuerint. Quas
ob res Innoc. III probavit reservationem eccle-
siæ de jurepatronatus ecclesiastico factam a Le-
gato Sedis Apostolicæ, cujus jurisdictioni lai-
cos patronos non subesse innuit in *cap. cum di-*
lectus 28 de jurepatr. & cap. dilectus 4 de offic.
legat.

7 Verum si fundator in limine foundationis
exemtum a reservationibus, & affectionibus
apostolicis maluerit expresse patronatum eccle-
siasticum: tam si ab initio cum qualitate ec-
clesiastica reservatus sit, quam si primum
cum qualitate laicali personis quibus-
dam laicis reservatus, deinde in casu defi-
cientium laicorum ad iuspatronatus vocatorum
ad ecclesiasticos transferri jussit: tunc vo-
luntas fundatoris proculdubio servanda est ad

422 DE JUREPATRONATUS
excludendas reservationes, & affectiones, ut Rota definivit in *Parmens. beneficii coram Scotto* impressa apud Piton. *discept. eccl. 25 num. 47 & seq.* idemque Pitonius pluribus comprobavit *ead. discept. num. 21, & seq. & alleg. 69 num. 3, & 4.* Qui nihilominus rectissime subdit expressa tantum voluntate fundatoris, non autem tacita id constitui posse. Ideoque si patronatu laicali primum reservato hac lege, ut patroni in omnibus, & singulis vacationibus, vel toties quoties beneficium vacare contigerit, nominare deberent ac presentare; postquam extincta patronorum laicorum linea ad ecclesiasticos devolvatur jus presentandi, assumpta qualitate ecclesiastica, exclusio reservationum locum amplius non habebit, neque extendenda ad patronatum ecclesiasticum, quia presumitur fundator sese conformasse regulis iuris communis, patronatum laicalem efficientis ecclesiasticum ob transitum illius ad ecclesiasticos, ex pluribus Rotæ decisionibus laudatis in *dict. alleg. 62 num. 14.*

- 8 At ius patronatus laicale, quod ex fundatione, vel dotatione, & jure communi competat, ab omnibus apostolicæ Sedis reservationibus eximitur clausis etiam in corpore juris, Glossa in *cap. 2 de prebendis in 6*, Rota *decis. 168 par. 10 rec.* Lapsus *alleg. 76*: eoque vel maxime regulis Cancellariæ, quod in *tract. de benefic. tit. de reservat. & affection.* edisserui. Quamobrem prudentissimi Pontifices antedicta potestate derogandi patronatibus laicorum uti non consueverunt, nisi urgens necessitas & ratio aliter suassisset. Exploratum porro est usque ab ævo Gregorii IX praxim viguisse in Curia

CAP. XXIII. DE DEROGAT. 423

Romana, & usquemodo vigere, non conferendi ibidem beneficia de iure patronatus laicorum sine consensu & presentatione patronorum, Rigant. *tom. 3 pag. 267 num. 54 in reg. 42 Cancellar.* Nam licet de iuris rigore Papam præjudicare posse iurispatronatus laicorum, concedat Franciscus Salgado *de supplic. & retent. par. 1 cap. 6 num. 12*, tamen non est faciendum cum tanto detrimento Reipublicæ christianæ, & scandalo; ne retrahantur fideles ab ecclesiis fundandis, neve jus legitime quæsitum cuique tollatur.

- 9 Itaque ad *speciales* quod attinet derogationes, patronatui laicali neque *in totum*, neque *majori* patronorum presentantium *parti* per Papam in praxi derogatur: adeo ut, si beneficium aliquod spretis laicis patronis, vel omnibus, vel majori ex parte, aut contra foundationis legem in præjudicium patronatus passivi quis a Sede Apostolica impetret; bullæ tanquam subreptitiæ, & contra voluntatem Summi Pontificis extortæ nullam obtineant hoc in Regno executionem. Nam Regalis Camera S. Claræ prævia relatione Curiae Capellani Majoris ex officio regium placitum denegare solet pro tuendis laicorum vassalorum iuribus ex communi canonum lege quæsitis.

- 10 De misto patronatu idem dicendum est; quod de laicali simpliciter. Patronatui misto ex qualitate ecclesiastica & laicali in totum derogari, scribit Pitonius *discept. 3 num. 3.* Qui tamen subdit *ibid. num. 8*, abstinere nihilominus Papam a totali derogatione patronatus *misti*. Sane quod ad derogationem odio-

424 DE JUREPATRONATUS

sam & juri communi adversa tem prævalere debet in misto patronatu qualitas laicalis tanquam favorabilior, ex superius traditis *cap. 3 num. 10*, etiamsi majori ex parte ad ecclesiasticos, minori ad ecclesiasticos pertineat, & etiamsi patroni laici consenserint, derogari non posse patronatum mistum tenent Cabasut., & Rigant. *in Reg. 42 Cancell. num. 301 ad 304*. Et hæc ratio extenditur ad patronatum quæsitum etiam ex privilegio indulto ob causam onerosam præpollentem, qui tunc æquiparatur patronatui justitiæ, ex supradictis *cap. VIII num. 8*; ideoque exemptus habetur a reservationibus & derogationibus Pontificiis, Rot. *dec. 29 num. 12 par. 6 rec. dec. 492 num. 6*, & *7 par. 13*, & *alibi*, Card. de Luc. *de jurepatr. disc. v num. 8*, & *disc. 10 num. 3*, & *4*.

11 Frequentissima tamen est, & quotidie in Regno executioni demandatur cum placito regio derogatio *medietati vocum* patronorum, quæ præferre videtur Pontificiam gratificationem alterutri ex compræsentatis, quotiescumque in diversa vota præsentantes abeunt. Etenim plures inter nominatos æquale jus habentes quis eorum alteri præferatur, iudicio Episcopi relictum a sacris canonibus est, *cap. cum autem 24 de jurepatr.*; Et quoties dubitatur quis eorundem potior sit in iure ad institutionem obtinendam, locus datur gratificationi episcopali, de qua jam dixi in præcedenti *cap. XXII num. 25*; consequens est id eo magis Pontifici tanquam Ordinarius Ordinatio licere. Dum vero ad Universitatem pertinet patronatus, gratia *medietati* deroga-

CAP. XXIII. DE DEROGAT. 425

derogatoriam non concedit Sedes Apostolica, nec suffragari solet de stylo Curie, si obtenta fuerit, Rigant. *tom. 3 in dist. rez. 42 num. 168*, cum Parisio, Rosa, Pitonio, & Rota *ibid.* citatis, ea ratione motis, quia una vox Collegii unius, quorum collegiales, ut universi, non ut singuli præsentant, scindi non potest duas in partes: & præsentatus a sola medietate collegialium, quæ actum Collegii non explet, a nemine præsentatus putatur.

12 Istæ autem derogatio medietati vocum usque adeo favorabilis est, ut nequaquam irritetur per Regulam Cancellariæ *de verosimili notitia*: rata enim erit collatio Sedis apostolicæ cum tali derogatione, etiamsi ante verosimilem vacationis notitiam, dummodo post obitum beneficiati reapse sequutum, concessa fuerit; quum cuivis postulanti detur nullo habito respectu ad majora, vel minora merita, Card. de Luca *disc. 71 de jurepatr.* Rigant. *in reg. 30 Cancell. num. 45*, & *46*, quam regulam paucis exposui in *tract. de benefic. num. 8*.

13 Provisus tamen apostolicus cum gratia derogationis debet intra spatium temporis patronis concessum exhibere coram Ordinario nominationes, & consensus medietatis patronorum, Piton. *alleg. 74 num. 11*, vel saltem penes acta Camera Apostolicæ, Rota *dec. 352 num. 15 par. 16 rec.* Nam in parte assertiva Bullarum de stylo adponitur clausula *asserenti te intra legitima tempora presentatum a majori parte, vel saltem medietate compatronorum*.

14 Atque ad iustificandam ejusmodi gratiam derogationis medietati compatronorum attenditur sola quasi possessio præsentandi juxta ultimum

426 DE JUREPATRONATUS

timum statum, quatenus in computandis suffragiis vox veri etiam patroni non existentis in quasi possessione neutiquam computetur, ut passim Rota definivit coram Ludovico *dec. 77. dec. 293 par. 10 rec. num. 7*, Rosa *de execut. literar. apostol. cap. 4 num. 131*. Nec debet illis super pertinentia patronatus augere, vel minuere numerum patronorum: quoniam post expeditas derogationis litteras apostolicas res non est integra, sed censetur jam *perfecta institutio*, non obstante conditione verificandi exposita, praesertim vero medietatem vocum. Cujusmodi conditio suspendit quidem gratiae executionem, quoad usque verificantur exposita coram exequutore apostolico seu *mero*, qualis est, ubi nemine interesse habentium comparante, procedatur iudicio exequutivo ad bullas exequendas: seu *missio*, qualis est dum legitimus adsit contradictor ad impediendum proviso apostolico executionem gratiae, quae non nisi causa rite cognita post rem iudicatam sortitur effectum, ex traditis in *tract. de beneficiis in cap. xiv num. 4*, & *seqq.* Post factam vero talem verificationem eadem gratia retrahitur ad diem concessionis, ut in *eod. tract. de benefic. cap. x num. 9* dictum est, ideoque potior erit posterioribus collationibus, vel institutionibus, atque irrevocabilis secundum naturam institutionis expositam in superiori *cap. xxii num. 7*.

35 In casu devolutionis ob negligentiam patronorum intra legitima tempora non presentantium, Papa libere confert, juxta *Reg. 42 Cancellariae*, his verbis conceptam a regnante Summo Pontifice apud Rigant. *tom. 3. vo.*

CAP. XXIII. DE DEROGAT. 427

voluit, quod super quovis beneficio ecclesiastico de jurepatronatus laicorum non expediantur litterae, nisi ponatur expresse, quod tale beneficium tanto tempore vacavit, quod ejus collatio apud Sedem Apostolicam legitime est devoluta, vel quia tempus patronis laicis ad praesentandum a jure praefixum lapsum existat, aut ad id patronorum ipsorum accedat assensus. Et si per ipsum iuripatronatus hujusmodi derogari contigerit, iuripatronatus hujusmodi mentio dispositive, ac specificae, & determinate, non autem conditionaliter fiat, si illud ad aliquem Regem, Ducem, Marchionem, vel alium Principem pertineat. Et si de hoc in literis provisionis, vel mandati dato de providendo de dicto beneficio similis mentio facta non fuerit, non censetur quomodolibet derogatum. Gratia proinde collationis beneficii de jurepatronatus tantquam devoluti non suffragatur, nisi probato lapsu quadrimestris a die cognitae vacationis, Piton. *alleg. 96 num. 1*.

36 Aequitati consentanea videtur itidem esse derogatio ad *compatroni* favorem majori etiam parti compatronorum, qui eo posthabito extraneum praesentare voluerint. Quum enim facultate praesentandi ferme tunc abuti putantur, qui non concurrunt suffragiis suis ad compatronum praeligendum, jure merito Pontifex eorum vocibus pro illa vice solet facile derogationis bullas largiri, ut idoneus patronus, licet coaequales voces, vel aequipollentia jura non habeat, beneficium adipiscatur, Paris. *de resignat. lib. 2 qu. 4 num. 57*, Card. de Luca *dict.*

428 DE JURE PATRONATUS
dict. disc. 65 num. 36 ; Rigant. *tom. 3 pag. 290 num. 292*. Et in casu, quo literæ apostolicæ impetrantur in præjudicium tertii, retentionem earum in Senatu nullatenus habere locum, quia nullum Reipublicæ damnum, nec regis juribus infertur, censet Fr. Salgado *par. 1 de supplic. & retent. cap. 13 num. 14*.

- 17 Consuevit etiam in beneficiis vacantibus per obitum apud S. Sedem Papa derogare in totum patronatui laicorum: secus in vacantibus ibidem aliter, quam per obitum, tradit Jo: Staphilæus in *tract. de litt. gratiæ tit. de modo, & forma impetrandi cap. sequitur circa fin.* Verum beneficia, quæ in Curia de jure patronatus Regis Hispaniarum vacant per promotionem beneficiati ad Ecclesias Episcopales, & Abbatiales vigore Extravag. *ad regimen de præben.* & primæ Regulæ Cancellariæ regnantis Pontificis Benedicti XIV, solet Papa conferre per sonis per Regem nominatis, licet in literis apostolicis nulla regis nominationis mentio fiat, & illæ expédiantur cum simplici narrativa vacationis in Curia per promotionem, Barbosa *lib. 2 vot. decis. 38, & 43 num. 21*; Fras. *de jure rep. Indiar. cap. 30 num. 8*, Rigant. *in eadem Reg. 1 §. 7 num. 106*. Qui subdit *ibidem, & 18 in §. 1 ejusdem Reg. 1 num. 332*, extra regna Hispaniarum conferri ad liberam Pontificis dispositionem beneficia patronalia apud Sedem vacantia, præsertim vero per promotionem ad Episcopatus ex stilo antiquissimo Romanæ Curie cum derogatione juris patronatus pro illa vice tantum.
- Et ubi contigerit provisionem beneficii patronalis

CAP. XXIII. DE DEROGAT. 429

malis ad Sedem Apostolicam pertinere, vel in casibus resignationum ad favorem, vel affectionum Sedi Apostolicæ, vel preventionis, vel vigore decreti in literis Apostolicis appositi; Papa non confert, nisi patronorum accedat assensus, vel omnium, vel saltem medietatis eorum, Rigant. *in Reg. 42 num. 75 tom. 3*.

- 19 Decretum quoque solitum adponi in Pontificiis provisionibus beneficii incompatibilis cum altero juris patronatus, quod nemo alius præter Pontificem de eo disponere possit: reservat quidem Apostolicæ Sedi expeditionem bullarum, demta Ordinariis facultate instituendi, sed minime tollit patronis facultatem præsentandi coram Pontifice futurum beneficiarium per epistolam, aliudve instrumentum in Dataria exhibendum, quorum consensus omnino requiritur in tali collatione Pontificia exequenda, tametsi præcedere illam, & subsequi potest, quod cum Parisio, Lambertino, aliisque tradit Rigantius *in dict. reg. 42 num. 64, & seqq.*

- 20 Dispensatio autem retinendi plura beneficia incompatibilia a solo Romano Pontifice indulgetur ex traditis in *tract. de beneficiis cap. 22 de pluralitate, & incompatibilitate num. 16*. Quorum si quod juris patronatus fuerit, novus patronorum consensus non requiritur, Rigant. *in reg. 1 Cancell. quoad septimam reservationem num. 39 tom. 1, & Paris. lib. 2 qu. 4 num. 58*, ubi derogari solitum ait patronatui retentione beneficiorum indulgetur promotionis ad Episcopatum. Istaque dispensatio specialem patronatus expressionem præferre debet;

430 DE JUREPATRONATUS

bet; alias decretum retentionis concessæ pro-
moto ad Episcopatum, aliasve dignitates in-
compatibiles tacite non complecteretur benefi-
cia patronalia juxta sententiam in Curia Ro-
mæ vigentem, de qua Rigant. *ibid. num. 182.*

21 Litigiosa item beneficia solet Summus
Pontifex conferre cum derogatione patronatus
pro ea vice, Rigant. *in cit. reg. 42 num. 169,*
& seqq. Dummodo alteri collitigantium non
fuerit jus quæsitum, ut prænotavi *in cap. 17*
hujusce tractatus *num. 36, & seqq.*, & isto
casu receptam in pluribus Italiæ regnis dero-
gationem Pontificiam ostendunt Cassadorus
dec. 3, Crescentius *de jurepatr. dec. 8*, Ve-
rallus *dec. 125 par. 2*. Et exempla pro hoc
speciatim regno Neapolitano commemorat Ri-
gant. *ibid. num. 219.*

22 Resignationes conditionales beneficiorum
patronalium favore certarum personarum, non-
nisi apud Sedem apostolicam fieri possunt cum
consensu patronorum necessario ad validitatem
gratiæ, Rota *in Firmana canonicatus 24*
Martii 1710 coram Priolo, & Rigant. *ibid.*
num. 141, de quibus *in tract. de beneficiis*
cap. 20 num. 10.

23 Simples item renunciationes beneficio-
rum, si fiant in manibus compatronorum
cum reservatione pensionis, vel in vacantibus
quomodocumque beneficiis de jurepatronatus,
voluerint patroni futurum beneficiarium one-
re pensionis gravare; provisio tunc non Ordina-
rii, sed tantum Sedis apostolicæ auctoritate fieri
potest, ex rationibus expensis in superiori
cap. 22 num. 41.

24 Idque locum obtinet in patronatibus, ne-
dum

CAP. XXIII. DE DEROGAT. 431

dum privatorum, sed etiam regis, seu ad
præsentationem regiam pertinentibus. Nam
exempla Bullarum Sedis apostolicæ expedita-
rum pro beneficiis regis in favorem resignatis
cum regio placito extant in archivio regis Ju-
risdictionis apud B. Chioccarell. *cons. 6 num.*
113.

25 Permutationes pariter beneficiorum de
jurepatronatus nonnisi cum consensu patrono-
rum fieri possunt, tam auctoritate Ordinarii,
quam Sedis apostolicæ, quod ostendi *in tract.*
de benefic. cap. 21 de permutat. num. 11. Exo-
levit sane antiqua praxis derogandi patronatui
laicorum in permutationibus, & resignationi-
bus beneficiorum usque a temporibus Clemen-
tis X, adeout concessa derogatio irritetur hodie
dissentientibus patronis, Piton. *discept. 29 n.*
5, & Rigant. *loc. cit. num. 279, & seqq.*

26 Si quando tamen Sedes apostolica benefi-
cia de jurepatronatus contulerit cum gratia
derogationis ultra medietatem vocum, ob su-
premam, absolutamque illius potestatem, va-
lidæ quidem sunt litteræ apostolicæ ex supra-
dictis *num. 5.* Sed executionem contradicen-
tibus patronis non sortiuntur, magistratibus
jura laicorum tuentibus ex officio, & consue-
tudine superius commemorata *num. 9.* Ve-
ram si consensum suum accomodaverint patro-
ni, retentionem litterarum Pontificiarum in
Senatu, & denegationem regii placiti, tunc
locum non habere affirmat cum Henriquez
Franc. Salgadus *de supplic. & retent. par. 1*
cap. 13 num. 59.

27 Qualitatibus præsentandorum a fundato-
re præscriptis passim quoque derogat Sedes A-
postolica

432 DE JUREPATRONATUS

postolica accedente consensu compatronorum ; & citra præjudicium juris alicui quæsitum : utpote quæ potestatem habet dispensandi decreto Synodi Tridentinæ sess. 25 de reform. cap. 5 , prohibentis derogationem ejusmodi qualitatum . Præsertim vero sacerdotii qualitati in beneficiario solet Dataria derogare , Rebuff. in prax. benefic. par. 3 signat. ver. necnon jurepatr. num. 72 , Piton. alleg. 17 num. 15 . Ideoque vocatum in jure passivo , qui prævia Pontificis dispensatione fieri valeat faciliter capax obtinendi beneficii sacerdotalis in gradu inferiori clericatus , repellere nequit Episcopus a prima clericali tonsura absque rationabili causa , Lotter. lib. 1 qu. 40 num. 167 . Nec solet Dataria expectare , quod compareat qualificatus , & actu idoneus ad postulandum beneficium sacerdotale : sed sine mora petenti dispensationem indulget , quum vigilantibus jura subveniant . Atque ubi non qualificato Papa contulerit beneficium , præsumitur , vel non existere qualificatum , vel eum , si existat , jure suo uti nolle , Piton. alleg. 100 num. 44 , & 45 .

28 Haftenus de speciali derogatione dictum est : ordo nunc postulat , ut de generali etiam res præcipuæ edisserantur . In hoc primum consentiunt Doctores jura patronorum laicorum semel constituta , & legitime quæsitaposterioribus constitutionibus minime derogari nec tacite , neque expresse . Et quamvis non denegetur Summis Pontificibus , & Conciliis generalibus potestas abrogandi leges humanas : nam conditores legum possunt easdem pro libito solvere , & constitutiones tempore po-

CAP. XXIII. DE DEROGAT. 433

steriores potiores sunt his , quæ ipsas præcesserunt , ait Modestinus Jurisconsultus in l. ult. D. de const. Princip. mores tamen populorum inoliti non patiuntur leges novas prærogativis patronorum adversantes , velut reipublicæ detrimentosas .

29 Ex isto axioma consequitur beneficia patronatus laicalis non contineri sub constitutionibus in corpore juris clausis Clementis IV in cap. licet 2 de præbend. & dignit. in 6 , & Bonifacii VIII in cap. præfenti 24 eod. tit. in 6 . Quibus reservata sunt liberæ collationi Sedis Apostolicæ beneficia in Curia , atque apud Sedem ipsam vacantia . Quasque paulo ante commemoravi num. 8 , & exposui in tract. de beneficiis cap. v num. 7 , & seqq. Quemadmodum neque sub aliis constitutionibus Extravagantibus ejusdem Bonifacii VIII in cap. pia sollicitudinis 1, & cap. ad regimen 13 eod. tit. , & Pauli II in cap. ad Romani 14 eod. tit. de præbendis in Extr. com.

30 Ea icidem decreta Concilii Tridentini , quæ laicorum patronatus spectant , multorum Regnorum populi exequi detrectarunt , præsertim Galli , Hispani , Belgæ , Neapolitani . Hoc in Regno Franciscus Antonius Villanus Regens , qui de mandato Proregis Alcalensium Ducis recensuit anno 1564 capita Tridentini adversantia regis , & laicorum juribus , censuræ inter alia subjecit cap. 7 sess. 21 de reform. incipiens : cum illud quoque valde curandum : quod demandavit Episcopis translationem , & refectionem ecclesiarum etiam de jurepatronatus cum facultate compellendi Parochianos . Tum cap. cum adolescentium ætas 18 sess. 23

434 DE JUREPATRONATUS

de reform. propterea quod ad contribuendam Seminario episcopali taxam obligaret beneficia etiam juris patronatus laicalis, & loca pia. Deinde *cap. sicuti legitima patronatum jura* 9 *sess. 25 de reform.* ubi abrogantur patronatus omnes, qui ex fundatione, vel dotatione per authenticum documentum ostendenda quasi non sint, & effectus prescriptionis immemorabilis, & quasi possessionis ea in te coarctantur. Et Philippus II regis litteris ad laudatum Proregem datis die 17 Julii 1564 declaravit se minime voluisse per regium placitum Synodo Tridentin. concessum nec suis regis iuribus, neque patronatibus aliqua in parte derogatum. Hasce litteras commemorat Julius Capone *tom. 5 discept. 397 cap. 1 num. 59.* & transcripsit Barthol. Chioccarellus *tom. XVII tit. 1.*

- 31 Gregorii XIII constitutio *de publicandis resignationibus*, quæ incipit *humano vix iudicio*, edita nonis Jan. 1583, quia formam publicandi sub pœna vacationis ipso facto servandam iussit in beneficiis omnibus etiam *de jure patronatus illustrium virorum*, eademque beneficia ob publicationem non factam vacatura Sedi Apostolicæ reservavit: regium exequatur hoc in Regno sortita non est. Quod retulit Curia Capellani Majoris die 3 Novembr. 1749 in causa expeditionis regii placiti super collatione Cantoratus Policastrensis in favorem D. Thomæ Finamore cum D. Nicolao Filizzola. Si vacaverit proinde quodvis beneficium ob non factam publicationem, patronatui Papam non derogare, & non nisi accedente consensu patronorum illud in praxi conferre, restat

CAP. XXIII. DE DEROGAT.

- 435 statum Rigant. ad sapientiam *reg. 42 n. 206.*
 32 Regulis tandem Cancellariæ quibuslibet obnoxios nequaquam esse patronatus laicorum notius est, quam ut authoribus comprobari oporteat.
 33 Ex allatis exemplis constitutionum, quibus iurapatronatus laicalia non tenentur, ad similia facile est arguere. Ad similia inquam. Extant enim plures constitutiones Pontificum, & Conciliorum decreta recentiora, quæ vim obligatoriam habent super beneficiis nedum liberæ collationis, sed patronatus etiam laicalis: puta quæ non laicos patronos, nec fructus beneficiorum temporales a laicis fundatoribus obvenientes percipiunt: sed solummodo spectant personas ecclesiasticas beneficiariorum, aut res beneficii spirituales; nullamque injuriam, vel præjudicium patronis laicis, aut bonis temporalibus ecclesiarum irrogent. Tale est decretum Tridentini *sess. 23 de reform. cap. 6*, præscribens ætatem quatuordecim annorum iis, qui beneficia simplicia obtinere velint. Pariter constitutio Julii III prohibens, ne quis absque litteris pontificiis capiat possessionem beneficii a S. Sede collati. Insuper constitutio Johannis XXII in *Extrav. execrabilis un. de præbendis* vetans retentionem plurium beneficiorum incompatibilium, puta residentialium, & curationis beneficiorum infligit in criminosos, de quibus in *tract. de benefic. cap. ult.* Ceteræ id genus, quæ indistincte in praxi observantur quoad beneficia etiam patronalia laicorum, Card. de Luca *disc. 65 de iurepatr. num. 31.*
 E e 2 CAP.

QUEMADMODUM PATRONATUS
AMITTATUR.

- 1 Ob crimen aut culpam, & sine crimine amittitur patronatus.
- 2 Sine crimine iacturam innoxiam patronatus præscriptio causatur.
- 3 Qui transfertur quandoque de una in aliam personam, vel familiam.
- 4 Extinctio item linearum, & deficientia hereditum.
- 5 Mutatio ecclesiæ simplicis in Cathedralē, vel Monasterium.
- 6 Unio quoque beneficiorum, quæ sine consensu patronorum fieri nequit.
- 7 Destructio ecclesiæ, & amissio dotis.
- 8 Dummodo fructus beneficiales non suppetant ad ecclesiam reedificandam.
- 9 Ex privilegio quæsitum ius patronatus tollitur auctoritate Pontificia, secus ex oneroso titulo ortum.
- 10 Criminosam patronatus iacturam infert simonia.
- 11 Intrusio item in perceptione, vel administratione fructuum ecclesiæ.
- 12 Usurpatio bonorum, aut iurium beneficii.
- 13 Occisio, vel mutilatio beneficiarii, aut Episcopi.
- 14 Hæresis, & schisma.
- 15 Proditio patriæ.
- 16 Læsæ majestatis.
- 17 Crimen quodlibet confiscatione coercendum.
- 28 Ob crimen ecclesiasticum patrono damnato ecclesiæ

clesia fit libera, nisi alii adsint innoxii com-
patroni.

- 19 Ob crimen profanum publicatis bonis laici patroni filius ad patronatum succedit.

Quoniam res omnes principium, statum, & finem sortiuntur; atque hætenus de initio acquirendi patronatus, deque statu exercendi & quasi possidendi hætenus dictum est, superest ut de illius amissione pauca dicamus. Patronatus quidem amittitur vel ob crimen, vel sine crimine.

- 2 Sine crimine in primis amittitur ius patronatus præscriptione quadrageraria scientibus, & patientibus patronis inducta cum omnibus requisitis, quæ per leges ad rite præscribendum exiguntur. Eoque magis per centenariam, & immemorabilem, qua titulus de mundo melior acquiritur, Card. de Luca discurs. 56 de jure patron. num. 21, & seqq. Tametsi contra negligentes tantum compatronosgentilitios, vel familiares, & etiam contra heredes admittatur fere præscriptio; non autem contra successores jure proprio venientes. Nam explorati est juris præscriptionem non currere illi, qui agere non valet ex regula l. fin. Cod. de annali præscript. Hæc loci repetantur, quæ supra cap. 3 exposuimus de acquirendo patronatu per præscriptionem, nam unus dum acquirit præscribere, alter vicissim amittit non utendo: servitus quippe realis jure civili extinguitur remissione tam expressa, quam tacita, l. 8 D. quemad. servit. amitt. & quilibet quum rei suæ sit moderator & arbiter, potest utique ius suum remittere servi-

438 DE JUREPATRONATUS
tutis sive integrum, sive pro parte, l. 34 D.
de servit. rustic. præd.

3 Pertinentia quoque patronatus amittitur
toties, quoties de una in aliam personam trans-
fertur vel titulo universali, vel particulari, cap.
un de jurep. in 6: quemadmodum in superiori ca.
9 de successione patronor. & seqq. capp. expositum
est. Istæ vero amissionis species ad libertatem
ecclesiæ nihil conducit, perdurante patronatus
existentia in succedentibus & novis patronis.

4 Ob extinctionem linearum, & descenden-
tium fundatoris compatronorum gentilitios, &
familiares patronatus cum taxativa clausula re-
servatos, aut ex privilegio gratioso quæsitos,
extingui, iam superius dictum est cap. xi nu.
23, & 33. Sed deficientibus omnino heredi-
bus patroni cum hereditate universa ad Fiscum
devoluta patronatum hereditarium quoque de-
volvi, dictum supra in cap. x num. 22.

5 Mutatione status ecclesiæ in Cathedralē,
vel Monasterium, quæ fiat cum consensu pa-
troni, amittitur jus patronatus quoad præsen-
tationem Prælati, quæ sine speciali Apostoli-
cæ Sedis concessione in Conventuali ecclesiæ
competere non potest, cap. nobis fuit 25 de ju-
repatr. Sed salvum remanet quoad iura honori-
fica, & prærogativas: & insuper quoad jus
præsentandi Canonicos, & beneficiatos, vel
præbendarios, quibus antiqui redditus eccle-
siæ patronalis addicantur cum solo Epi-
scopi assensu & reservatione, Card. de Luca in
sum. juris patr. num. 136. Si ecclesiæ de jurepa-
tronatus laicorum erigatur in Collegiatam, pa-
tronum jus præsentandi ad primam dignitatem
amittere, licet illud retineat pro aliis beneficiis
Col-

CAP. XXIV. QU. AMITT. 439

Collegii, docet Rigantius ad reg. 4 cancell. § 2
num. 20, argum. cap. nobis 25 de jurep.

6 Idemque dicendum, si patronus ecclesiā
suā uniri alteri ecclesiæ liberæ collationis si-
ne aliqua patronatus reservatione consenserit,
cum Lambertino scribit Vivianus cit. cap. i
num. 13. Quapropter necessarius est patrono-
rum consensus in unionibus beneficiorum, eti-
am si fiant favore Seminarii. Licet enim Sy-
nodus Trid. sess. 23 cap. 18 de reform. commi-
sisset Episcopis liberam facultatem incorporan-
di, & applicandi Seminariis adolescentum
fructus beneficiorum etiam de jurepatronatus
laicorum: hoc tamen in Regno decretum istud
Tridentini minime receptum a Magistratibus
laicis, quia in hac etiam re tangit patronatum
laicalem, constat ex censuris alibi commemo-
ratis Regentis Villani. Idemque in Belgio
cantum refert Van-Espen par. 2 tit. 11 cap. 3
num. 8.

7 Per desolationem fabricæ, & jacturam om-
nimodam dotis, quotiens patronus collapsam
ecclesiā, vel indotatam noluerit reficere, vel
redotare, amittitur jus patronatus ex ratio-
nibus supra jam allegatis in cap. 2 num.
11. Nam perempta causa patronatus perimi
effectum, arguunt Paulus de Cittadinis par.
3 in prima causa acquir. qu. 16, & Lam-
bertinus lib. 3 qu. 7 art. 1, ceterique DD.
communiter. Ecclesiā enim a fundamentis di-
ruta cum omnimoda destructione altaris, vel
cum enormi fractura mensæ altaris principalis
tantum, execrata indiget nova consecratione, ut
Vigilius Papa rescripsit ad Eleutherium in
can. de fabrica 24 de consecr. dist. 1, quam
Ec 4 epi-

epistolam superius interpretatus sum *in cap. 5 num. 42*; Innoc. III *in cap. ligneis 6 de consacr. eccl. vel alt.* Eamque ob rem qui patronatum quasi veritatem ædificatione ecclesiæ, illum amittit ædificio destructo, juxta sententiam Bernardi, Holtiensis, Joh. Andreae, ceterorum, quam sequutus est Fagnanus *in cap. quoniam 3 de jure patr. num. 56*, & Vivianus *part. 3 lib. 15 cap. 1 num. 2*, Rota coram Ludovico, qui fuit Gregorius XV *dec. 405 num. 1*. Huic tamen sententiæ officit tam ratio individui patronatus inter dotatorem una & ædificatorem, aræque dominum, superius expressa *cap. 5* hujusce tractatus *num. 34*, quam obligatio beneficiariorum ad impendendos fructus beneficii in refectionem ecclesiæ.

- 8 Rectores enim regulariter tenentur ad ecclesiæ etiam parochialis refectionem, si fructus suppetant, *cap. de his 4 de eccl. ædificandis*. Et generatim quoslibet beneficia obtinentes ad ecclesias restaurandas, & emendandas quoque teneri sanxit Concilium Moguntinum *in cap. 1 de ecclesiis ædificandis, vel reparand.* Ea præsertim ratione, quia partem fabricæ ipsimet accipiunt, *can. unio nostræ 3 caus. x qu. 3*. Igitur jacturam patronatus destructa ecclesiæ vix faciet patronus, quum fructus ipsius ecclesiæ non suppetant ad reædificationem, & ipse requisitus noluerit expensas novi ædificii contribuere. Qui vero dotatione patronatum quasi veritatem, ob destructionem ædificii eum non amittere jus suum, docuit Fagnanus *ibid. num. 60*.

- 9 Pontificia suppressione, vel revocatione totali patronatum extinguere, utpote provenientem

entem ex gratia, & liberalitate Ecclesiæ, cum Lambertino, & Felino tenet Vivianus *cit. cap. 1 lib. 15 num. 7*. At horum sententia minime tuta est ex novæ disciplinæ axiomatibus. Laici enim si semel titulo foundationis vel dotationis, vel præscriptionis patronatum quasi veritatem, illum titulo justitiæ, non gratiæ ad sese pertinere contendunt, ex supra dictis *cap. 5 num. 5*, nec ullimode ferunt a Sede Apostolica ei derogari in totum, neque in parte, ex traditis *in cap. xxi num. 9*. Quicquid aliter sit de patronatu ex privilegio mere gratioso, ex rationibus expensis supra *in cap. 8 num. 35 & 36*.

- 10 Criminosam amissionem in primis causatur simonia. Qui enim advocatias ecclesiarum, seu patronatum comparant pretio temporali, vel quocumque modo illicito acquirunt, eisdem appellatione postposita spoliantos patronatu rescripsit Alexander III *in cap. quia clerici 6 de jure patr.* Nam ceu spirituali adnexus vendi nequit, *cap. de jure 16 eod. tit.* nec ullimode per contractus alienari, nisi adnexus fuerit alicui fundo, vel hereditati, & universitati honorum, ut supra dixi *in cap. 14 de alien. ac translat. patronatus num. 7*.
 „ Jus patronatus igitur nec venditionis, nec
 „ alio quocumque titulo in alios contra cano-
 „ nicas sanctiones transferre præsumant pa-
 „ troni: si enim secus fecerint, excommuni-
 „ cationis & interdicti pœnis subjiciantur; &
 „ dicto jure patronatus ipso iure privati exi-
 „ stant ex decreto Trid. *sess. 25 de reformat. cap. 9*. Et merito, quia in quo aliquis delinquit, in eo feriri debet ex Nicolai Papæ

442 DE JUREPATRONATUS

Papæ sententia in *can. de viro 17. XII qu. 2.* de quo superius dictum *cap. 14 num. 6.* „ Nulla „ itaque prece, aut pretio interveniente, nec „ ullius muneris etiam sponte oblato intuitu „ ecclesiastica beneficia distribuuntur, sed e- „ lectio, præsentatio, institutio, & quic- „ quid ad eorundem collationem, resignatio- „ nem, cessionem pertinet, juxta sacros ca- „ nones gratis fiat, exceptis ministrorum emo- „ lumentis, juxta taxam Innocentianam, & „ non amplius tribuendis, Synod. Card. Can- „ telm. ann. 1699 *tit. 9 cap. 1 n. 2.*

11 „ Patroni beneficiorum cujuscunque or- „ dinis, & dignitatis, etiam si Communita- „ tes, Universitates, Collegia quæcumque „ clericorum, vel laicorum existant, in per- „ ceptione fructuum, proventuum, obven- „ tionum quorumcumque beneficiorum, eti- „ am si vere de jurepatronatus ipsorum ex fun- „ datione vel dotatione essent, nullatenus se „ ingerant, sed illos libere Rectori, seu be- „ neficiario, non obstante etiam quacumque „ consuetudine, distribuendos dimittant sub „ eisdem pœnis a Tridentino inflictis *ibidem.* Quod ante caverat Concilium Toletanum *19 in can. novérint x qu. 1.* supralaudatum in *cap. 1 hujus tract. num. 25*, & Concilium generale Lateranense IV sub Innoc. III in *cap. quibusdam 12 de pœnis.* Limitatur nihilominus ista regula, ubi fundator curam exigendi, vel ad ministrandi bona temporalia, & fructus a se collatos in dotationem beneficii commiserit sibi, & successoribus patronis, aut etiam extraneis: quod licere jam dixi in *cap. 2 num.*

CAP. XXIV. QU. AMITT. 443

12 Qui alicujus Ecclesiæ, Locive pii juris- dictiones, bona, census, ac jura etiam feu- dalia, & emphiteutica, fructus, emolumen- ta, seu quascumque obventiones, quæ in mi- nistrorum, & pauperum necessitates converti debent, per se, vel alios usurpare præsumse- rit, seu impedire, ne ab iis, ad quos jure pertinent, percipiantur, si ejusdem ecclesiæ patronus fuerit, ultra censuram anathematis Summo Pontifici reservatam etiam jurepatro- natus eo ipso privatus existit ex Trid. *sess. 22 de reform. cap. 11.* At hocce decretum hoc in Regno executioni non demandatur contra lai- cos, quos in foro ecclesiastico pulsari pro re- censitis a Tridentino causis non patitur pote- stas regia, juxta censuram sæpe commemora- tam Regentis Villani. Vim ergo suam habe- bit hæc sanctio Tridentina in patronos eccle- siasticos duntaxat.

13 Concilium Lateranen. IV sub Innoc. III ann. 1215 *can. 14* jurepatronatus patronos spo- liavit, qui beneficiarios interemissent, vel mutilassent, *cap. in quibusdam 12 de pœnis.* Eadem pœna extenditur ad interfectores Epi- scoporum, arg. *cap. ad aures 10 eod. tit.* qui speciatim inibi privantur feudis, & benefi- ciis.

14 Hæreticos, eorumque fautores, & schif- maticos ipso facto amittere patronatum, defi- nivit textus in *cap. cum secundum de hæreticis in 6.*

15 Itidem patriæ proditores in Clem. *ne in agro § quia vero de stat. monachor.*

16 Pariter reos læsæ majestatis humanæ, Ab- bas in *cap. cum laici de jurepatr.*

444 DE JUREPATRONATUS

17 Ceteros item reos criminum, in quibus infligenda est pœna publicationis bonorum: nam amissioni bonorum omnium adnecti jacturam patronatus tenet Abb. in cap. quia diligenti de jurepatr.

18 Sed cui applicabitur perpetuo amissum juspatronatus? e re nata quæras. Glossa in dicto cap. quia clerici 6 de jurepatr. ver. spoliando, duplicem obtrudit sententiam: primo scilicet Ecclesiam fieri liberam, eidemque ecclesiae adjudicari debere patronatum, cui facta est per crimen injuria, arg. cap. de hoc autem de simonia, & can. si quis in atrio xvii qu. 4. Et secundo patronatum remanere penes venditorem licet simoniacum, propterea quod Alexander Pontifex emtorem solummodo spoliandum rescripserit. Usu tamen receptum est patronatum hereditarium extingui, & ecclesiam pertinere ad liberam Episcopi collationem, dummodo unicus fuerit patronus hereditarius, qui simoniam patrauerit, vel bona Ecclesiae, aut administrationem usurpaverit, ex autoritatibus adductis supra in cap. 10 n. 24. Quemadmodum jure civili amittitur servitus realis confusione domini, si dominium prædii servientis consolidetur, & pertineat ad dominium prædii dominantis: quoniam res sua nemini servit, l. 1, & 15 D. quemadmodum servit. amitt. Secus vero, si alii adsint compatroni hereditarii, qui participes minime fuerint in crimine: vel si juspatronatus non hereditarium, sed familiare, aut gentilitium fuerit: tunc enim delinquens a jure suo cadit, minime vero innocentes compatroni, quibus per jus non decrescendi totum consolidatur juspa-

tronatus

CAP. XXIV. QUI AMITT. 445

tronatus. Porro, non debet alteri per alterum iniqua conditio inferri, ait Papinianus in l. non debet 74 D. de reg. jur. Nec debere alienam culpam alicui esse detrimento, pluribus ostendi supra cap. xvii num. 16.

19 Ceterum si ob alia crimina profana laici publicatione bonorum omnium, & confiscatione coerceantur patroni, regulariter Ecclesia non fit libera; sed cum jure sanguinis ad filium patroni sic damnati transit patronatus juxta sententiam, quam sequuta est Rota Romana superius laudata dict. cap. 10 num. 23, & 24. Hactenus fuit, quod de patronatu tradere volui e sacris canonibus, moribusque nostris excerptum, & praxi hujus Regni accommodatum sub censura S. Sedis Apostolicæ, cui me ipsum, omnesque meas qualescumque sententias obsequentissimo animo submitto.

L A U S D E O.

IN:

INDEX

CAPITULUM:

- CAP. I. De origine & progressu patronatus .
 II. De natura, qualitate, ac prerogativis patronatus .
 III. De variis patronatus speciebus .
 IV. De acquirendo patronatu .
 V. De fundatione, ac dotatione .
 VI. De assensu Diocesani, & legibus fundationis .
 VII. De prescriptione quadragenaria, immemorabili, & centenaria .
 VIII. De privilegio .
 IX. De successione patronorum .
 X. De hereditarii patronatus successione .
 XI. De gentilitii, & familiaris patronatus successione .
 XII. De misti patronatus successione .
 XIII. De ecclesiastico, laicali, & misto .
 XIV. De alienatione, ac translatione patronatus .
 XV. De activo nominandi, ac presentandi jure .
 XVI. De forma nominationis, & presentationis .
 XVII. De tempore presentandi .
 XVIII. De personis presentantibus .
 XIX. De quasi possessione presentandi .
 XX.

- XX. De personis nominandis, ac presentandis .
 XXI. De passivo jure presentandi .
 XXII. De institutionibus .
 XXIII. De derogationibus patronatus, & provisionibus pontificiis .
 XXIV. Quemadmodum jus patronatus amittatur .

